

Pejoracija i imenovanje političara u komentarima čitatelja

MARIJA PERIĆ ŠORMAZ

*Sveučilište u Zadru, Obala kralja Petra Krešimira IV./2,
HR 23000 Zadar, mperic5@unizd.hr*

DOI: <https://doi.org/10.18690/scn.17.1.77-97.2024>

————— 1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article —————

Komentarji bralecev o političnem dogajanju pogosto vključujejo negativne ocene govorcev in pejorativne izraze (prim. Finkbeiner idr. 2016, Perić in Miletić 2019). Tovrstno verbalno nasilje vedno cilja na določene značilnosti naslovnika, ki jih opisuje Havryliv (2009: 35–40): značajske lastnosti in vedenje; zunanost, telesna pomanjkljivost in starost; univerzalne zmerljivke; regionalne in nacionalne žaljivke; poklicne žaljivke. Politiki na podlagi takih ocen pogosto prejemajo izvirne vzdevke ali opisna imena, pri čemer so tematizirane nekatere od navedenih točk. V prispevku je raziskan način poimenovanja politikov kot oblike verbalnega nasilja v komentarjih bralecev o političnih volitvah. Namen raziskave je ob načinih poimenovanja politikov preveriti tvorbo njihovih vzdevkov v hrvaščini in nemščini ter ugotoviti, katere lastnosti naslovnika so najpogosteje poudarjene.

Readers' comments on political events often include a negative evaluation of the speaker and frequent pejorative expressions (cf. Finkbeiner et al. 2016, Perić and Miletić 2019). This type of verbal violence always targets some characteristics of the addressee as described by Havryliv (2009: 35–40): character traits and manner of behavior of the addressee, appearance, physical injuries, age of the addressee, universal swear words with abstract meaning, regional and national insults, and business insults. Politicians are often given creative nicknames or descriptive names through such an evaluation of the speaker, where some of these points are thematized. This paper will investigate the way politicians are named as a form of verbal violence in readers' comments on political elections. The aim of this research is to determine the way politicians are named and the creation of their nicknames in Croatian and German, and to determine which characteristics of the addressee are most often attacked by such a way of naming.

Ključne besede: pejorativnost, vrednotenje, tarče napada, nemški korpusi, hrvaški korpusi

Key words: pejoration, evaluation, points of attack, German corpora, Croatian corpora

1 Kratki teorijski pregled

Evaluacija je široki pojam kojim se definira izražavanje mišljenja, stavova i osjećaja govornika ili autora (usp. Thompson i Hunston 2003: 5; Bednarek 2006: 3). Ukoliko su mišljenja, stavovi ili osjećaji negativni, govorimo o pejoraciji (usp. Finkbeiner i dr. 2016: 1). Evaluacija, tj. pejoracija može se manifestirati na različitim lingvističkim razinama: izražavanje pejorativnih stavova može na fonetskoj razini biti obilježeno prozodijskim elementima poput intonacije, naglaska ili visine tona pri izgovoru, pejoracija se može očitovati specifičnim obrascima tvorbe riječi na morfološkoj razini, upotreba evaluativnih riječi i izraza može dodatno pojačati pejorativni karakter na leksičkoj razini, struktura rečenice može pridonijeti izražavanju pejorativnih implikacija na sintaktičkoj razini, pejoracija se može prenijeti lažnim izjavama ili stereotipizacijom na semantičkoj razini te pejorativni izrazi mogu biti povezani s određenim govornim činovima, implicirajući određene značenjske nijanse, te mogu biti povezani s deiktičkim elementima u komunikaciji na pragmalingvističkoj razini (usp. Alba-Juez i Attardo 2014; Alba-Juez i Thompson 2014: 6–11; Stojić i Pavić Pintarić 2014: 349; Finkbeiner i dr. 2016: 1–12; Perić i Miletić 2019: 129–130).

Pejoracija i negativna evaluacija povezani su i s pojmom verbalne agresije. Verbalna je agresija definirana kao neprijateljsko ponašanje prema adresatu posredstvom jezika te prema Havryliv (2009) ima tri važne funkcije: (1) reakcija na negativne emocije, (2) humoristično djelovanje i (3) uvreda adresata (usp. Bonacchi 2012: 4 prema Meibauer 2014: 141; Stojić i Pavić Pintarić 2014: 351). Pritom se kao cilj napada adresata mogu izdvojiti različite karakteristike. Prema Havryliv (2009: 35–40) točke napada možemo klasificirati kako slijedi: (1) karakterne osobine i način ponašanja adresata, (2) izgled, tjelesno oštećenje i starost adresata, (3) univerzalne psovke apstraktnog značenja, (4) regionalne i nacionalne pogrde i (5) poslovne pogrde.

Napad na drugu osobu može se odvijati na dva načina – izravno ili neizravno. Izravan napad uključuje direktno obraćanje sugovorniku s negativnim izrazima ili komentarima. Neizravan napad, s druge strane, obuhvaća kritike ili negativne komentare usmjerene prema trećoj osobi, umjesto da se izravno suprotstavljaju sugovorniku. Kao jedan od načina napada ističe se napad na vlastito ime kao neotuđiv dio vlastitog identiteta i suštinu sebe. Napad na nečije ime smatra se jednakim napadu na nečije tijelo ili čak i gorim (usp. Allan i BurrIDGE 2006: 125). Napadom na nečije ime mogu nastati nadimci. Nadimci su »pragmatična nadimena nastala nekim od postupaka prijenosa značenja« te nastaju na »osnovi triju tipova semantičko-logičkih odnosa: sličnosti ili analogije, podudarnosti ili kontigviteta i spajanja ili intersekcije između referenta i leksičkog sadržaja« (Vodanović 2017: 193). Napretkom tehnologije i sa sve brojnijim načinima komunikacije mijenja se i jezik. U medijskom je diskursu učestalo imenovanje političara koje ima određeni pragmatički učinak (usp. Glušac i Kozarić 2022: 155). Pod anonimnošću interneta izražavanje vlastitog je mišljenja sve lakše, a pritom se ne razmišlja o pristojnosti i ne izbjegava se

uvrijediti drugu (anonimnu) osobu. U tom kontekstu, primjetno je da komentari čitatelja na različite sadržaje na internetu predstavljaju plodno tlo za novu vrstu izražavanja koja obiluje evaluativnim sredstvima, a posebno pejorativnim izražajima, istovremeno otkrivajući iznimnu kreativnost (usp. Perić i Miletić 2019, Perić 2021).

Kreativni pejorativni izrazi su raznovrsni te ne postoji sistematični prikaz njihove tvorbe, mogu se tvoriti na različite načine, pri čemu je zanimljivo promatrati najčešće tvorbene procese. Tvorba se riječi može promatrati na dva načina: kao jezična pojava u kojoj od jedne ili više riječi na temelju dosadašnje leksičke građe nastaje nova ili kao grana gramatike koja proučava postanak riječi i njihovu tvorbenu strukturu dajući pravila za tvorbu novih riječi (usp. Barić et al. 1997: 285, Bičanić et al. 2013: 229, Babić 2002: 23). U tvorbi je riječi bitna riječ koja sudjeluje u tvorbenom procesu kao polazna ili ishodišna riječ (osnovna riječ ili osnovica) te riječ koja se u tvorbenom procesu ostvaruje (tvorena riječ ili tvorenica), a između tih se dviju riječi može uspostaviti tvorbena veza (usp. Barić et al. 1997: 285–286, Bičanić et al. 2013: 229, Babić 2002: 25).

Kod tvorbenih se načina obično spominju dva osnovna tvorbena postupka i šest osnovnih tvorbenih načina, tj. načina povezivanja tvorbenih sastavnica (usp. Bičanić et al. 2013: 232). Osnovni su tvorbeni postupci izvođenje i slaganje, a međusobno se razlikuju po broju ishodišnih riječi. Kod izvođenja tvorenica je motivirana jednom osnovnom riječju te se naziva izvedenica, dok je kod slaganja tvorenica motivirana dvjema osnovnim riječima i naziva se složeničica (usp. Barić et al. 1997: 293, Bičanić et al. 2013: 232, Babić 2002: 38). Tvorbene su načini: »sufiksalna tvorba, prefiksna tvorba, prefiksno-sufiksna tvorba,¹ slaganje, složeno-sufiksna tvorba² i srastanje³« (Bičanić et al. 2013: 232). Ovim tvorbena načina Hudeček i Mihaljević (2017) i Bičanić et al. (2013: 232) dodaju još i preobrazbu,⁴ tvorbu polusloženičica⁵ te tvorbu pokrata.⁶

¹ Izvođenje u hrvatskom i njemačkom jeziku obuhvaća prefiksnu, sufiksnu i prefiksno-sufiksnu tvorbu (usp. Hudeček i Mihaljević 2017, Babić 2002: 38–45; Lohde 2006: 38–43).

² »Složeno-sufiksna tvorba tvorbena je način u kojemu istodobno sudjeluju dva tvorbena načina, slaganje i sufiksacija. Tvorenica nastala složeno-sufiksnom tvorbom naziva se složeno-sufiksnom tvorenicom, npr. *glavobolja, jednoruk*.« (Bičanić et al. 2013: 235).

³ Srastanje je tvorbena način »pri kojem najmanje dvije osnovne riječi srastaju u tvorenicu«, primjerice *tako zvani* u *takozvani* (Barić et al. 1997: 298).

⁴ Kod tvorbenog načina preobrazbe nove riječi nastaju prijelazom riječi iz jedne u drugu vrstu riječi. Pritom se mijenjaju gramatička obilježja i sintaktički položaj, a glasovni sastav ostaje neizmijenjen (usp. Barić et al. 1997: 300).

⁵ »Polusloženičice nastaju kad se dvije riječi združe u jednu zadržavajući svoj morfološki i naglasni lik, npr. *poklon-paket*. Prvi se dio polusloženičice ne sklanja. Nesklonjivost prvoga dijela označuje se spojnicom.« (Bičanić et al. 2013: 237).

⁶ »Katkada nova riječ nastaje tako da se duga riječ skratiti« (Babić 2002: 50). Kraćenje riječi ima, prema Lohdeu (2006: 54), poseban položaj u tvorbi riječi jer time ne nastaju nove riječi niti se mijenja vrsta riječi. Ono je produktivan tvorbena model, a najčešća mu

Neki hrvatski autori u fokus su svojih istraživanja stavili i nehrvatske tvorbeno načine, primjerice infiksaciju, reduplikaciju i stapanje (usp. Marković 2009). Te procese Marković (2009: 223–224) opisuje kao načine tvorbe koji »ne ovise o morfemima«, nego »na doživljaju riječi kao fonetskoga materijala, (...) koji se može rezati, spajati i stapati u svojevrstan tvorbeni krpež«. U hrvatskoj je lingvistici stapanje jedan posve nov tvorbeni način te se ne nalazi u priručnicima poput Barić et al. (1997), Babić (2002), kao ni u Hudeček i Mihaljević (2017), no 2016. godine u nakladi Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu nastaje Hrvatski rječnik stopljenica autora Marković, Klindić i Borković, kojeg je moguće pregledati i online. Stapanje se odnosi na stapanje dvaju komponenata u jednu novu riječ, pri čemu komponente ne ostaju cijele već se uzima samo jedan dio. Stapati se mogu različiti dijelovi polazišnih riječi, primjerice početak i kraj, početak i početak ili se čak i jedna od polazišnih riječi može uzeti u cjelini. Tako stvorena riječ naziva se stopljenica (usp. Lohde 2006: 44–45, Marković 2011: 226, Marković 2009: 228–230, Mikić Čolić 2015: 25, Brdar-Szabo i Brdar 2008). Kao još jedan rječotvorbeni se postupak kod ruskih jezikoslovaca (usp. Popova 2007, 2008a, 2008b) spominje i grafiksacija kojom nastaju grafoderivati. Grafiksacija se odnosi na upotrebu posebnih grafičkih sredstava kako bi riječi dobile nova značenja, a Popova je klasificira u monografiksaciju, poligrafiksaciju ili grafohibridizaciju, kodografiksaciju, tipografiksaciju i kombiniranu grafoderivaciju (usp. Lewis i Štebih Golub 2014: 134–135). Stramljić Breznik (2010) modificira navedeni model i definira grafoderivate kao »riječi oblikovane s pomoću različitih ortografskih i grafičkih postupaka, tj. kombinacijom različitih grafema, znakova i slikovnih elemenata« (Lewis i Štebih Golub 2014: 135).

Tvorbeni procesi često su i polazišna točka pragmalingvistike. Korištenje i tvorba odabranih riječi u komunikaciji može biti i stilistički obojana, primjerice razni prefiksi i sufiksi za tvorbu deminutiva i augmentativa uz iskazivanje neutralne umanjenosti ili uvećanosti objekta mogu se koristiti i kao sredstvo za izražavanje ironije, humora te evaluacije (usp. Schiller 2007: 39, Babić 2002: 255, Schneider 2003: 14). Analizom različitih vrsta diskursa također je vidljivo kako kreativni tvorbeni procesi, poput stapanja i grafiksacije, imaju razne uloge u komunikaciji, poput naglašavanja i privlačenja pozornosti recipijenta, a često je recipijentu za razumijevanje tvorenice potrebno i poznavanje konteksta (usp. Lewis i Štebih Golub 2014: 137). Stapanje i grafiksacija česti su u reklamnom i novinskom diskursu te žargonu i beletristici, zbog čega se često pronalaze i u kreativnoj tvorbi nadimaka (usp. Marković 2009: 230, Lewis i Štebih Golub 2014).

je funkcija jezična ekonomija. Ovim tvorbenim modelom nastaju pokrate koje možemo podijeliti na jednosegmentalne i višesegmentalne, ovisno o tome od koliko se riječi sastoje. Moguće je kratiti prvi ili zadnji dio riječi, spajati inicijale riječi u pokrate i sl. (usp. Lohde 2006: 55–58).

2 Metodologija, cilj i istraživačka pitanja

U ovome je radu naglasak stavljen na imenovanje političara u hrvatskom i njemačkom korpusu komentara čitatelja. Cilj je utvrditi načine imenovanja političara u hrvatskom i njemačkom jeziku te odrediti koje se karakteristike takvim imenovanjem političara najčešće ističu.

Korpus ovoga rada čine komentari čitatelja na političke izbore, tj. lokalne izbore 2021. u Hrvatskoj i parlamentarne izbore 2021. u Njemačkoj.⁷ Lokalni su izbori u Hrvatskoj održani 7. lipnja 2021., a parlamentarni izbori u Njemačkoj 9. prosinca 2021. godine. Za potrebe ovoga je rada istraženo vrijeme političke kampanje prije izbora, pri čemu su odabrani članci s temom unutarnje politike. Odabrane su novine *Večernji list* i *Der Spiegel* kao primjer popularnih hrvatskih i njemačkih novina, jer njihovi internetski portali sadrže arhivu članaka koje je moguće pretraživati po datumima te imaju mogućnost ostavljanja komentara na pročitani članak. Korpus je sastavljen ručno, tj. svaki članak i komentar je pročitani te ukoliko se u njemu pronalazi neka vrsta imenovanja političara izdvojen i analiziran. Na 216 njemačkih članaka nalazi se čak 36450 komentara čitatelja, od čega se u 169 komentara nalazi neka vrsta negativnog imenovanja političara. Na 518 hrvatskih članaka nalazi se 9712 komentara čitatelja, od čega se u 321 komentaru negativno evaluiraju i imenuju političari.⁸ Pronađeni načini imenovanja političara potom su analizirani te se utvrdilo izražava li se evaluacija direktno načinom imenovanja političara ili je ona dodatno naglašena kontekstom. Analizirani su načini imenovanja političara te evaluacija prema točkama napada prema Havryliv (2009: 35–40). U radu će se odgovoriti na sljedeća pitanja: Na koji se način imenuju političari u hrvatskom, a na koji u njemačkom jeziku? Na kojim je negativnim karakteristikama naglasak u hrvatskom, a na kojima u njemačkom jeziku?

3 Analiza hrvatskog i njemačkog korpusa

Političari na meti komentatora u istraženom su hrvatskom korpusu Andrej Plenković kao predsjednik Vlade i Zoran Milanović kao predsjednik Republike Hrvatske, bivši i sadašnji gradonačelnici Zagreba kao i kandidati za

⁷ Komentari čitatelja u ovome su radu doneseni izvorno kako su i pronađeni, uključujući zatipke i gramatičke greške.

⁸ Iz brojeva je vidljivo kako se ispod njemačkih članaka nalazi više komentara nego ispod hrvatskih, no direktna negativna evaluacija i imenovanje političara je rjeđe. Također je kao bitan faktor u korpusu važno istaknuti kako su njemački članci i komentari čitatelja opširniji, dok se ispod hrvatskih članaka češće nalaze kratki i (često) uvredljivi komentari. Uz njemačke komentare ponekad se nalazi i komentar redakcije kao poziv na pristojno izražavanje iz čega se može zaključiti kako su njemački komentari, za razliku od hrvatskih, snažnije moderirani i cenzurirani.

gradonačelnika Zagreba Milan Bandić, Miroslav Škoro, Tomislav Tomašević i Anka Mrak Taritaš, bivši i sadašnji gradonačelnici Splita kao i kandidati za gradonačelnika Splita Ivica Puljak, Vice Mihanović i Željko Kerum te ostali političari poput Zlatka Hasanbegovića, Gordana Jandrokovića, Milorada Pupovca, Ranka Ostojića i Željka Reinera.⁹

U njemačkom se korpusu najčešće spominju Angela Merkel (bivša kancelarka Savezne Republike Njemačke), Olaf Scholz (sadašnji kancelar Savezne Republike Njemačke) te ostali sadašnji i bivši zastupnici Bundestaga Andreas Scheuer (CSU), Annalena Baerbock, ministrica vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Andrea Nahles, bivša ministrica rada i socijalnih pitanja Savezne Republike Njemačke, Jens Spahn (CDU), Karl Lauterbach, ministar zdravlja Savezne Republike Njemačke, Klaus Wowereit, bivši gradonačelnik Berlina, Robert Habeck, vicekancelar Savezne Republike Njemačke i Kevin Kühnert (SPD).¹⁰

3.1 Analiza hrvatskog korpusa

U hrvatskom je korpusu pronađen ukupno 321 primjer imenovanja političara. Postotak evaluacije koja se može iščitati već u načinu imenovanja iznosi 69,16 % (222 primjera), dok preostalih 30,84 % (99 primjera) evaluaciju dodatno naglašava kontekstom. Za neke od primjera imenovanja političara možemo reći kako nastaju zajedničkim korištenjem različitih načina tvorbe, primjerice uz kraćenje česta je i tvorba umanjenica ili opis političara te su zbog toga takvi primjeri navedeni u brojevima za obje kategorije. Imenovanje se političara najčešće provodi opisno (34,27 % u 110 primjera) i kraćenjem riječi (31,78 % u 102 primjera). Nešto se manje primjera izražava igrom riječi, najčešće grafo-derivatima (15,58 % u 50 primjera), tvorbom umanjenica u sklopu izvođenja (13,71 % u 44 primjera) te stapanjem (8,1 % u 26 primjera). Također, neki se od primjera imenovanja političara mogu smatrati kao napad na više kategorija te su takvi primjeri navedeni u brojevima za obje kategorije. Prema točkama su napada najčešće kategorije poslovne uvrede (96,57 % u 310 primjera) i karakterne osobine i način ponašanja adresata (92,83 % u 298 primjera). Manje su zastupljeni napad na izgled i starost adresata s 3,12 % u 10 primjera te regionalne i nacionalne uvrede s 2,8 % u 9 primjera.

⁹ Tema hrvatskog su korpusa lokalni izbori, stoga ne začuđuje da se najčešće evaluiraju bivši i sadašnji gradonačelnici i kandidati za gradonačelnika velikih hrvatskih gradova te najvažniji članovi Vlade.

¹⁰ Tema njemačkog su korpusa parlamentarni izbori te su stoga u takvim člancima i komentarima najčešće tematizirani najviše rangirani političari u državi, počevši od sadašnjih i bivših kancelara te ministara.

3.1.1 Evaluacija naglašena kontekstom u hrvatskom korpusu

Evaluacija koja je dodatno naglašena kontekstom primjera najčešće se odnosi na kraćenje riječi, tj. prezimena ili imena političara. Takvi su nadimci političara ustaljeni u jeziku, primjerice *Bero* za Davora Bernandića, *Haso* ili *Hasan* za Zlatka Hasanbegovića, *Miro* za Miroslava Škoru, *Plenki* ili *Plenky* za Andreja Plenkovića, *Pupi* za Milorada Pupovca, *Tome*, *Tomo*, *Tomi* ili *Tommy* za Tomislava Tomaševića, *Zoki* za Zorana Milanovića i *Žele* za Željka Keruma.

Tako se primjerice negativna evaluacija političara Andreja Plenkovića vidi tek iz primjera (1), pri čemu se političar evaluira kao nedorastao, amater i neznalica, a napada se njegov karakter i ponašanje kao i način obavljanja posla.

- (1) *Nedoraslim se pokazao prije svega **Plenki** koji je naivno u kampanju poslao klau-na, a HDZ- u se nakon Bandića otvorila prilika da ima gradonačelnika zagreba. **Plenki** se pokazao kao obični trkeljavi demagog, politički amater i neznalica.* (Večernji list, 2. 6. 2021.)

Kod političara Zlatka Hasanbegovića i Milorada Pupovca često se uz karakter, ponašanje i posao, napada i njihovo podrijetlo i/ili religijska pripadnost. Zlatka Hasanbegovića tako se veže uz islam i muslimane, a Milorada Pupovca uz srpsko podrijetlo. U primjerima (2) i (3) nailazimo na kraćenje prezimena Hasanbegović u *Haso* čime se samim nadimkom aludira na njegovu nacionalnu pripadnost, a u kontekstu se negativna evaluacija još pojačava. Ime *Haso* skraćena je inačica muslimanskog imena *Hasan* (usp. URL7). U primjeru (2) negira se hrvatsko podrijetlo političara te se dodaje kako bi on htio bio *rvat*. Koristeći naziv *rvat* umjesto Hrvat komentator izruguje nacionalnu pripadnost kao primitivnu. U primjeru (3) aludira se na viceve o Muji i Hasi te je ponovno naglasak na nacionalnoj pripadnosti političara. U primjeru (3) nailazimo na kraćenje prezimena Pupovac u *Pupi*, pri čemu je vidljivo da komentator u kontekstu naglašava nacionalnu pripadnost političara.

- (2) ***Haso** vonabi *rvat** (Večernji list, 27. 5. 2021.)
 (3) ***Haso** di ti je Mujo?* (Večernji list, 27. 5. 2021.)
 (4) ***Pupi** je rođen u Hrvatskoj pa je srbin.* (Večernji list, 23. 5. 2021.)

3.1.2 Evaluacija u imenovanju političara u hrvatskom korpusu

U hrvatskom se korpusu političare najčešće evaluira opisno. Pritom naglasak može biti na zanimanju, izgledu ili podrijetlu političara ili se aludira na neki skandal u javnom životu političara.

- (5) *John - jesi li ti parkirao na najskupljem parkinguu?? Gdje su ti bili **krastavi milanović**, **anemčni Plenković**, **Njonjo**, Klisović, Tomašević, Antun Zorislav, Petrović,*

Milutin Kekin, valjda na drugoj stani, pa ih nema na našem popisu . . . (Večernji list, 21. 5. 2021.)

U primjeru (5) nalazi se više opisa političara. Predsjednik Zoran Milanović naziva se *krastavi milanović* te se pritom evaluira i napada njegov izgled, a malim slovom njegova prezimena komentator naglašava i njegovu nevažnost. Prezimenu predsjednika Vlade Andreju Plenkoviću dodaje se opisni pridjev *anemični*. Pritom se aludira na njegovo nesudjelovanje u Domovinskom ratu – aktualni premijer nije uopće odslužio vojni rok za trajanja Jugoslavije zbog dijagnosticirane anemije te posljedično nije ni smatran vojnim obveznikom u Republici Hrvatskoj. Time se napadaju njegove karakterne osobine. Gordan Jandroković popularno se naziva *Njonjo* u značenju »mlitavac, bezvoljna osoba« (URL1) te se tu također napada karakter i ponašanje političara. Komentator naziva Milu Kekina *Milutin*, izvodeći njegovo ime od imena koje je često kod Srba, te ga na taj način želi proglasiti nehrvatom. Pritom je to napad na nacionalnoj razini.

(6) *Lekarkino dete poznatiji i kao mali Lukašenko se osjeća uvredeno što smo ga pomeli na izborima...neprocjenjivo* (Večernji list, 31. 5. 2021.)

U primjeru (6) nalaze se dva opisa predsjednika Vlade Andreja Plenkovića *lekarkino dete* i *mali Lukašenko*. Opisom *lekarkino dete* ponovno se aludira na njegovo nesudjelovanje u Domovinskom ratu jer mu je majka doktorica »nabavila« potvrdu o anemiji zbog koje nije ni odslužio vojni rok te posljedično, nije bio obvezan sudjelovati u Domovinskom ratu. U analizi opisa političara potrebno je i naglasiti kako izraz *lekarkino dete* potječe iz srpskog jezika te je to način komentatora da političara proglasi nehrvatom koji ne radi za dobrobit svoje zemlje. Drugim se opisom *mali Lukašenko* Plenkovića uspoređuje s bjeloruskim predsjednikom te se tim opisom aludira kako je on diktator. U oba se primjera napada karakter i ponašanje političara kao i njegova sposobnost obavljanja svog posla.

(7) *Ti bi da si iz Splita birao dotura Vice?* (Večernji list, 27. 5. 2021.)

(8) *E sad ce Split imati Nosonju Gradonacelnika.Najveci NOS . Split konacno u necemu Svjetski prvak.* (Večernji list, 31. 5. 2021.)

U primjerima (7) i (8) napadaju se kandidati za gradonačelnika grada Splita, Vice Mihanović i Ivica Puljak. Vice Mihanović naziva se *dotur Vice*, aludirajući na aferu u kojoj se tvrdi kako je njegova doktorska disertacija plagirana. Dodatno, komentator zbog sličnosti imena i prezimena ovim nazivom aludira i na poveznicu s imenom lika dotura Vice, tj. Vicka Mihaljevića, koji je gradonačelnik Splita u seriji »Velo misto« te ga time evaluira kao osebnju ličnost. Pritom se napadaju karakterne osobine političara i njegova politička sposobnost. Ivica Puljak naziva se *Nosonja*, čime se direktno napada njegov izgled.

- (9) *Čuo sam da će i oni sa Aljaske i Grenlanda, glasati za mr. Tamburica* (Večernji list, 21. 5. 2021.)
- (10) *Sad ce im tamburat iz amerike, ponovo, naviko dezertar* (Večernji list, 30. 5. 2021.)

U primjerima (9) i (10) evaluira se Miroslav Škoro, glazbenik i političar, kandidat za gradonačelnika grada Zagreba. Nadimak *mr. Tamburica* aludira na glazbenu karijeru političara, a titulom *mr.* na boravak u SAD-u za vrijeme Domovinskog rata. U primjeru (10) političara se naziva *dezertarom* aludirajući na nesudjelovanje u Domovinskom ratu jer je u tom razdoblju napustio državu i otišao u Ameriku. U oba se primjera evaluiraju njegove karakterne osobine i poslovne sposobnosti, tj. promjenu karijere s pjevača na političara.

- (11) *Senf naprosto lažeš kad usta otvoriš. Postao si vrlo neartikuliran i nervozan, a zagrepčanci su počeli napokon gledati. (...) „, Senf ako netko zna ti znaš kako bez motike do kruha doći... E strašno..* (Večernji list, 22. 5. 2021.)

U primjeru (11) nalazi se nadimak *Senf* za političara Tomislava Tomaševića. Nadimak je nastao poveznicom imena Tomislav, tj. skraćeno Tomi kao i marka senfa Thomy. Pritom je korištenje riječi *senf* metonimija jer se u prenesenom značenju zamjenjuju proizvod i osoba. Za razumijevanje negativne evaluacije potreban je širi kontekst primjera – komentator pojačava negativnu karakternu osobinu »laganje« riječima *lažeš kad otvoriš usta*, koristi evaluativne pridjeve poput *neartikuliran* i *nervozan* te modifikaciju poslovice *Nema kruha bez motike*. Prema točkama napada naglasak je na karakternim osobinama političara kao i na njegovoj sposobnosti za kvalitetno obavljanje posla.

Igrom se riječi, ponajviše koristeći grafoderivate, komentatori igraju imeni- ma, prezimenima ili titulama političara te ih na taj kreativan način evaluiraju.

- (12) *Bandit je došao na vlas kao član partije SDP, to je cinjenica, drži se istine i činjenica, drugo većina takozvanih Bandicevih zetoncica su bivši članovi SDP, zašto ih se sad stidite?* (Večernji list, 26. 5. 2021.)

U primjeru (12) evaluira se političar Milan Bandić igrom riječi na njegovo prezime, tj. korištenjem grafoderivata. Iz prezimena Bandić izbacuje se slovo *ć* i dodaje *t* te nastaje riječ *bandit*. Pritom se političar evaluira kao nepošten i napadaju se njegove karakterne osobine i ponašanje, kao i način obavljanja posla.

- (13) *Tko je dr-ek Skoro i njegov domovinski pokret? Za njega se već zna - lazni domoljub i dopbar lopov. (...)* (Večernji list, 26. 5. 2021.)
- (14) *Škoro = skoro (predsjednik/premijer/gradonačelnikZagreb/gradonačelnikOsijeka)* (Večernji list, 30. 5. 2021.)
- (15) *ŠKORRO- MASKIRANI GUBITNIK., ponovo jaše* (Večernji list, 24. 5. 2021.)

U primjerima (13), (14) i (15) igrom se riječi evaluira Miroslav Škoro. U primjeru (13) komentator evaluira političara koristeći njegovu doktorsku titulu ostvarenu u području ekonomije te dodajući crticu tvori grafoderivat kako bi dobio dodatni učinak vulgarizma riječju *drek*. Političar se evaluira kao neetičan i lažov te se napadaju njegove karakterne osobine i politička uspješnost. U primjeru (14) komentator se igra prezimenom političara i dijakritičkim znakovima te tvori grafoderivat jer bez dijakritičkog znaka njegovo prezime ostaje samo *skoro*. Time se evaluira njegova politička neuspješnost aludirajući na sve njegove neuspješne pokušaje da postane predsjednik, premijer, gradonačelnik Zagreba i Osijeka. U primjeru (15) komentator uspoređuje političara Miroslava Škoru sa Zorrom, maskiranim osvetnikom. Igrom riječi na naslov filma *Zorro: maskirani osvetnik* komentator stapa prezime Škoro s imenom Zorro te nastaje stopljenica *Škorro*, a maskirani osvetnik postaje *maskirani gubitnik*. Time se političar evaluira kao neuspješan i napada se njegov politički uspjeh.

- (16) *Što Kerum kaže samo uradiš suprotno, jer on sigurno ima interes kod ovoga, jučer govori da je HDZ pušiona a vjerojatno je nešto dobio da podrži Viceplagijatora.* (Večernji list, 19. 5. 2021.)

U primjeru (16) evaluira se političar Vice Mihanović. Komentator se izruguje izbornoj kampanji »Vicegradonačelnik« koja spaja ime Vice kao prefiks za zamjenika gradonačelnika i umjesto riječi gradonačelnik naziva ga plagijatorom, aludirajući na informacije kako je njegova doktorska disertacija plagirana. Time se napada njegov karakter, tj. nesposobnost samostalnog stjecanja doktorata znanosti te neetičnost zbog aluzija o plagijatu, kao i politička uspješnost.

Nadimci političara nastaju i izvođenjem tvorbom umanjjenica. Najčešće se od imena ili prezimena političara tvore umanjjenice na način da im se uz kraćenje imena dodaju i sufiksi *-ek* ili *-ec*. Kada se umanjjenica koristi za imenovanje odraslih ljudi, a izvan emocionalno pozitivnog konteksta, ona ima značenje nevažnosti, a možemo reći i papučarstva. Umanjivanjem imena ili prezimena političara umanjuje se njegov značaj, političara se izjednačava s djetetom koje nema moć u društvu i pravo na iskazivanje vlastitog mišljenja (Bakema i Geeraerts 2004: 1050, Böhmerová 2011: 16, Perić 2021). Nadimci političara nalaze se u sljedećim primjerima: *Tomek* za Tomislava Tomaševića u primjeru (17), *Mirek* za Miroslava Škoru u primjeru (18) te *Plenkec* za Andreja Plenkovića u primjeru (19).

- (17) *Budeš ti Tomek sve rješio. Ti si spasitelj Zagreba hahahaha* (Večernji list, 4. 6. 2021.)
- (18) *Mirek a šta će ti reći žena ako kreneš protiv njezinih....?* (Večernji list, 16. 5. 2021.)
- (19) *Plenkec ima problem jer je najavio - pobjedu u zagrebu! ! Iz toga se prekasno izvukao i sada njegov ego pati. Prezentirao se kao vodeći u izborima a završilo je kako je završilo. Da nema famoznog stozera i manipulacija pandemijm nebi bilo niti njega ! ! !* (Večernji list, 31. 5. 2021.)

Najkreativniji način imenovanja političara je stapanje. Ovaj se tvorbeni model može smatrati i dijelom igre riječi jer se komentatori u tim primjerima igraju s imenima političara i spajaju ih s drugim riječima ili imenima, pritom ih direktno evaluirajući.

(20) *Ima li koji normalan u okruženju ovog komaševića ?* (Večernji list, 31. 5. 2021.)

U primjeru (20) nalazi se stopljenica *komašević* od imenice *koma* i prezimena *Tomašević* koja je napisana malim slovom. Komentator izražava svoje mišljenje o političaru Tomaševiću pridodajući mu negativno evaluiranu imenicu *koma* te još dodatno naglašava negativnu evaluaciju koristeći malo početno slovo. Pritom se napadaju karakterne osobine političara kao i njegova politička uspješnost.

(21) *Ono što je Beljak za HSS to je Plen ki mon za HDZ.* (Večernji list, 19. 5. 2021.)

(22) *Plenkosenko najbolje zna* (Večernji list, 30. 5. 2021.)

U primjerima (21) i (22) stopljenice se tvore s prezimenom *Plenković*. Komentatori oba primjera nazivaju političara Andreja Plenkovića diktatorom time što ga uspoređuju sa sjevernokorejskim vrhovnim vođom Kim Jong-unom (u primjeru 21) i bjeloruskim predsjednikom Aleksandrom Lukašenom (u primjeru 22). U primjeru (21) komentator iskrivljeno stapa prezime *Plenković* s imenom *Kim Jong-un*, a pritom mu se dogodio i lapsus da je prezime iskrivio prema modelu imena i prezimena bivšega generalnog tajnika UN-a, Južnokorejca po imenu *Ban Ki-moon*. U primjeru (22) komentator stapa prezime *Plenković* s prezimenom *Lukašenko*. Kreativnim stopljenicama komentator evaluira političara Plenkovića kao diktatora i time napada njegove karakterne osobine i političku uspješnost.

(23) *Škorojeviću, da li si ti zaboravio da je fašizam zabranjen u cijelom svijetu? Očigledno da ni ne znaš što je to pa si svoj pokret usmjerio proustaški. Goli otok je prazan, pazi da ne proradi.* (Večernji list, 16. 5. 2021.)

U primjeru (23) nalazi se stopljenica prezimena *Škoro* i *skorojević*. Političar Škoro evaluira se kao »onaj koji se obogatio ili probio u više društvo, koji oponaša stil višeg društvenog sloja; parveni, arivist« te komentarom dodatno kao neinformiran (URL2). Stopljenicom se napadaju njegove karakterne osobine i politička uspješnost.

(24) *Hvala Skori što nas je oslobodio ulizičke liberalne, lažne hrvatice, Kolinde. Je, došao je Zorangutan, lijevi tupan, ali original Hrvatski tupan, za razliku od gospođe koja se davno prodala* (Večernji list, 16. 5. 2021.)

U primjeru (24) nalazi se stopljenica *Zorangutan* koja dolazi od imena predsjednika Milanovića *Zoran* i imenice *orangutan*. Ovom se stopljenicom predsjednik

evaluirao kao »glup, neskladan čovjek« te *lijevi tupan* (URL3). Napadaju se njegov karakter i politička uspješnost.

3.2 Analiza njemačkog korpusa

U njemačkom je korpusu pronađeno 166 primjera imenovanja političara. Evaluacija se i u njemačkom korpusu dodatno naglašava kontekstom ili se jasno iščitava iz samog imenovanja političara te je manja razlika između njihove pojavnosti. Evaluacija se pronalazi u imenovanju političara u 58,43 % (97 primjera), dok se u 41,57 % (69 primjera) dodatno naglašava kontekstom. Za neke od primjera imenovanja političara možemo i u njemačkom korpusu reći kako nastaju zajedničkim korištenjem različitih načina tvorbe, primjerice uz kraćenje se pronalazi i tvorba umanjenica ili opis političara. Zbog toga su takvi primjeri navedeni u brojevima za obje kategorije. Što se tiče načina imenovanja političara, oni se najčešće imenuju kraćenjem riječi (40,36 % u 67 primjera), izvođenjem tvorbom umanjenica (33,13 % u 55 primjera) te opisom (32,53 % u 54 primjera). Stapanje i grafoderivati pojavljuju se rjeđe, stapanje s 3,61 % u 6 primjera, a grafoderivati s 2,41 % s 4 primjera. Također, komentator imenovanjem političara često za cilj napada ima više točaka te su takvi primjeri navedeni u brojevima za obje kategorije. Kao i u hrvatskom, najčešće su točke napada karakterne osobine i način ponašanja političara (99,4 % u 165 primjera) te posao (92,81 % u 155 primjera). Izgled je točka napada tek u 7,23 % (u 12 primjera), a regionalne i nacionalne uvrede uopće se ne pojavljuju u njemačkom korpusu.

3.2.1 Evaluacija naglašena kontekstom u njemačkom korpusu

I u njemačkom se jeziku evaluacija naglašena kontekstom primjera najčešće odnosi na kraćenje riječi, tj. prezimena ili imena političara. U primjerima (25), (26) i (27) nalazimo nazive *Özi* za političara Cem Özdemira, *Andy* za političara Andreasa Scheuera te *Wowi* za političara Klause Wowereita. Jasnoća evaluacije vidljiva je tek u kontekstu, gdje se političari evaluiraju kao nesposobni te im se napada karakter i politička uspješnost.

(25) *Wie, was, E-Bike? Also quasi ein Mofa? Der tritt nicht mal selber? Na, Özi, so bleiben wir aber nicht fit!* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

(26) *Seien sie froh, bei Andys »Talenten« wäre er bei einem Rücktritt vielleicht ausversehen Bundeskanzler geworden.* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

(27) *Hey Wowi, erst nur Mist bauen und jetzt über andere lästern? Das ist kein Mittelmaß, das ist unterste Schublade!* (Der Spiegel, 1. 12. 2021.)

3.2.2 Evaluacija u imenovanju političara u njemačkom korpusu

Evaluacija u imenovanju političara u njemačkom se korpusu nalazi u opisima političara, tvorbi umanjena, stapanju i grafoderivatima.

U njemačkom se korpusu političari najčešće evaluiraju različitim opisima u kojima se aludira na događaje i skandale. Njemački kancelar Olaf Scholz česta je meta evaluacije u komentarima.

- (28) *Der CumEx Bangster aus Warburg mit der goldenen Wire-Card und den großen Erinnerungslücken* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)
- (29) *deshalb heißt er ja auch der teflon-olaf-nichts bleibt hängen, nur nicht auffällig werden* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)
- (30) *Glückwunsch an »Olaf den Unschuldigen«! Er hatte schon während der ganzen Wahlzeit so getan, als hätte er die letzten Jahre nicht mitregiert* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)
- (31) *Merkel geht mit Tam Tam und dann kommt unser Schlumpfi Dementi.* (Der Spiegel, 2. 12. 2021.)

U primjerima od (28) do (31) nalaze se različiti nazivi za političara Scholza. U primjeru (28) komentator opisuje političara kao *Der CumEx Bangster aus Warburg* aludirajući na CumEx skandal porezne prevare s bankom MM Warburg s čime se povezuje i Olaf Scholz. Riječ *Bangster* škotskog je podrijetla i označava nasilnika i siledžiju (usp. URL4). U primjeru (29) političar Olaf Scholz naziva se *Teflon-Olaf* čime se metaforički uspoređuje s materijalom teflonom koji se koristi za izradu kuhinjskog posuđa, a kao njegova najvažnija karakteristika ističe se neljepljivost. Tom metaforom komentator zaključuje kako je kancelar Scholz kao teflon jer se nijedan skandal ne lijepi za njega. U primjeru (30) kancelar se naziva *Olaf der Unschuldige* gdje je ponovno naglasak na njegovoj povezanosti sa skandalima gdje za njegovu krivnju nema dokaza. Način imenovanja političara asocira na imena kraljeva kojima su se dodavali opisni pridjevi, poput Aleksandar Veliki, Ivan Grozni, čime komentator još dodatno ironično naglašava (ne)važnost kancelara Scholza. U primjeru (31) komentator nadimkom *Schlumpfi Dementi* kancelara Scholza naziva štrumpfom Dementi i stavlja naglasak na starost političara tvrdeći kako je on već dementan. Poveznicom s crtanim filmom *Štrumpfovi* komentator se referira na crtane likove, a naziv *Schlumpf* dobio je i svoje derogativno značenje kao smiješna figura koju nitko ne shvaća ozbiljno (usp. URL9). U svim se primjerima napadaju karakterne osobine i način ponašanja političara kao i njegova politička uspješnost.

- (32) *Prof. Dr.Dr. Karl Schreck ministrabel ? Armes Deutschland - aber mit dem Scholzomaten als Kanzler----* (Der Spiegel, 6. 12. 2021.)
- (33) *Lockdown-Karl als Gesundheitsminister, genau das hat noch gefehlt....* (Der Spiegel, 6. 12. 2021.)

- (34) *Na super. **Kassandra Lauterbach** wird Gesundheitsminister. Die schlechteste Entscheidung überhaupt. Mir schwant ganz Böses mit dem Mann...* (Der Spiegel, 6. 12. 2021.)

U primjerima (32), (33) i (34) evaluira se političar Dr. Karl Lauterbach. Naglasak je djelatnosti Karla Lauterbacha koronavirus i način ophođenja Njemačke s takvom situacijom te su i komentari čitatelja fokusirani na taj aspekt njegove djelatnosti. U primjeru (32) nazivaju ga tako *Prof. Dr. Dr. Karl Schreck*, u primjeru (33) *Lockdown-Karl* te u primjeru (34) *Kassandra Lauterbach*. Nadimak *Prof. Dr. Dr. Karl Schreck* odnosi se na zastrašivanje javnosti opasnostima koronavirusa od strane Karla Lauterbacha. Pritom se u prvi plan stavlja njegova titula koja je dodatno pojačana duplim korištenjem kratice *Dr.* čime je naglašeno kako se zastrašivanje javnosti provodi od strane stručne i obrazovane osobe te bi zbog toga narod trebao vjerovati u njegove odluke. Uz Karla Lauterbacha u primjeru (32) nalazi se i nadimak *Scholzomat* za njemačkog kancelara Olafa Scholza koji se odnosi na stapanje prezimena *Scholz* i riječi *Automat*, aludirajući na manjak iskazivanja emocija kancelara. Nadimak *Lockdown-Karl* odnosi se na tendenciju političara da zagovara uvođenje potpunog zatvaranja kao glavnu strategiju za borbu protiv koronavirusa. Zamjenom imena *Karl* s *Kassandra* u primjeru (34) komentator se referira na grčku mitologiju, gdje je Kasandra bila kći trojanskog kralja Prijama i kraljice Hekabe i u koju se zaljubio grčki bog Apolon. Apolon joj je dao moć proricanja budućnosti, a zbog neuzvraćene ljubavi prokleo ju je da nitko ne vjeruje njezinim proročanstvima (usp. Grečl 2018). Na taj način komentator evaluira političara Lauterbacha kao osobu koja uzaludno upozorava i prognozira opasnosti koronavirusa no nitko mu ne vjeruje i ne obraća pozornost na njegova upozorenja. Komentatori su u sva tri primjera nezadovoljni izborom političara Karla Lauterbacha kao ministra zdravstva te napadaju njegove karakterne osobine i odluke i političko djelovanje.

- (35) *Und unser **Klima-Baerbock**?? Sicherlich mit sechs bis acht Zylinder, möglicherweise auch noch Diesel. Oder doch elektrisch???* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

- (36) *Solange **Frau-ich-ziehe-jedesmal-was-neues-an** mir meinen Verbrenner verbieten will, meine Flugreisen beschränken und mein Einfamilienhaus verteuern will ist nicht alles gut und ich schalte mein Internet nicht aus.* (Der Spiegel, 7. 12. 2021.)

U primjerima (35) i (36) komentatori se koristeći grafoderivate referiraju na političarku Zelenih Annalenu Baerbock. U primjeru (35) njezinu se prezimenu uz spojnicu dodaje riječ *Klima* jer se njezin doprinos politici u većini slučajeva odnosi na klimu, dok se u primjeru (36) ne spominje njezino ime već se samo opisuje grafoderivatom sa spojnicama kao *Frau-ich-ziehe-jedesmal-was-neues-an*, referirajući se na njezine brojne modne kombinacije u kojima se često pojavljuje u javnosti. Prvim nadimkom komentator napada ponašanje političarke i njezinu političku djelatnost, dok je u drugom nadimku naglasak na njezinom izgledu.

- (37) *Nein!! Diese Regierung mit korrumpel Scholz, Panik Kalle und »ich kann keinen geraden Satz rausbringen« Baerbock, hat kein Volk verdient.* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

U primjeru (37) evaluiraju se tri političara. Ponajprije nailazimo na naziv *korrumpel Scholz* koji nastaje kad uz prezime *Scholz* dodajemo stolpljenicu *Korrumpel* koja nastaje od riječi *Korruption* i *Kumpel*. Tom se stolpljnicom evaluira političar Scholz kao korumpiran. Ostala dva nadimka uključuju opis kao način tvorbe. Nadimak *Panik Kalle* odnosi se na političara Karla Lauterbacha. Ime *Karl* preimenovano je u *Kalle* kao skandinavsku inačicu imena, a dodana mu je i riječ *Panik* referirajući se na stalno izazivanje panike oko koronavirusa i pandemije u čijem se centru uvijek nalazio Karl Lauterbach. Treći se nadimak odnosi na političarku Zelenih Annalenu Baerbock koja se opisuje grafoderivatom kao *»ich kann keinen geraden Satz rausbringen« Baerbock* i evaluira se njezina nesposobnost retorike. U sva se tri nadimka napadaju karakter i ponašanje političara kao i njihovo političko djelovanje.

- (38) *Nahles hatte doch alles hingeschmissen und sich schmollend zurückgezogen? Auch kein Rückgrat, die Pipi der SPD.* (Der Spiegel, 4. 12. 2021.)

U primjeru (38) nalazi se opis političarke Andree Nahles metaforom *die Pipi der SPD*. Ovom se metaforom komentator referira na događaj u Bundestagu kada je Andrea Nahles pjevala pjesmu iz Pipi Duge Čarape (njem. Pippi Langstrumpf). Nakon toga joj je dan nadimak *die Pipi der SPD*. Zbog pisanja imena Pippi s jednim slovom p moguća je i asocijacija na riječ *Pipi* koja u dječjem jeziku označava mokraču (usp. URL10) kao i asocijacija na *Pipimädchen* sa značenjem 'mlada, neiskusna i nezrela žena' (usp. URL11). Komentator ovim primjerom napada ponašanje političarke kao i njezinu političku uspješnost.

Još je jedan plodan način tvorbe nadimaka u njemačkom korpusu izvođenje, tj. tvorba umanjjenica. U primjerima se od imena ili prezimena političara tvore umanjjenice te se time političar označuje kao nevažan i nemoćan. Korištenjem umanjjenica za opis odrasle osobe na moćnoj poziciji umanjuje se njezina moć i degradira njezin položaj. U njemačkom se korpusu nalaze brojne umanjjenice koje se u njemačkom jeziku najčešće tvore sufiksima *-chen* i *-lein*, primjerice *Karlchen* za ministra Karla Lauterbacha u primjeru (39), *Annalenchen* za Annalenu Baerbock u primjeru (40), *Schölzchen* za Olafa Scholza u primjeru (41), *Schneiderlein* za Carstena Schneidera u primjeru (42) i *Habecklein* za Roberta Habecka u primjeru (43). Ostali načini tvorbe deminutiva (prefiksi *mini-* i *mikro-*, regionalne varijante sufikasa *-el*, *-erl*, *-el-chen*, *-ilein*, *-ili*, *-l*, *-le* i *-li* te strani sufiksi *-ine*, *-ette* i *-it*) manje su produktivni te se ne nalaze u evaluativnom imenovanju političara (usp. Fleischer 1983: 180–181, Hentschel/Vogel 2009: 71; 474, Lohde 2006: 120–122, Fleischer/Barz 2007: 120–121; 181).

- (39) *Mein Gott - Schnatterinschen Aussenministerin-Darstellende und Karlchen Gesundheitsminister. Unserem Land bleibt auch nichts erspart. Es war aber*

abtusehen, da er gestern bei Anne will mal wieder beim Friseur war und vor Aufregung keinen vernünftigen Satz herausgebracht hat. Wir können uns auf eine unendlichen Lockdown einrichten. (Der Spiegel, 6. 12. 2021.)

- (40) *Özdemir hätte **Annalenchens** (sorry, ich KANN sie nicht ernst nehmen) Posten bekommen sollen.* (Der Spiegel, 6. 12. 2021.)
- (41) *Wenn CDU/CSU einen Kanzlerkandidaten aufstellen wird der logischerweise auch von norddeutschen Landesgruppen getragen werden. Es ist nicht verboten dass Bayern Kanzler werden. Übrigens war es dieses Jahr fast soweit. Diesen Fehler wird die Union nicht noch einmal machen. Söder als Kanzlerkandidat hätte **Schölzchen** locker geschlagen. Es tut mir sehr leid für sie.* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)
- (42) *Kein Ministeramt. Anerkennenswert, dass er als Postbeauftragter weitermacht. Tapferes **Schneiderlein**.* (Der Spiegel, 7. 12. 2021.)
- (43) *Ja, warum studiert er sowas? Damit er sich stolperfrei durch den Genderismus bewegen kann. Die Philosophen auf dem Thron haben höchst selten was »hingekriegt«. Marc Aurel wohl, wie die Geschichte uns berichtet. **Habecklein, Habecklein**, du gehest einen schweren Gang!* (Der Spiegel, 7. 12. 2021.)

U primjeru (39) nalazi se još dodatno i nadimak za Annalenu Baerbock *Schnatterinchen* koji dolazi od imenice *Schnatterin* za opis žene koja stalno nešto govori i brblja te je još dodatno umanjena (usp. URL5). *Schnatterinchen* se još u njemačkoj kulturi odnosi na ime lutke na njemačkoj televiziji za vrijeme DDR-a, na patku koja je uvijek draga i spremna pomoći ali ponekad se ponaša i kao pametnjakovička (usp. URL8). U svim se primjerima umanjenicama napada karakter i ponašanje političara i političku uspješnost.

Stapanje je kreativan način igre riječima, no u njemačkom se korpusu pronalazi rjeđe nego u hrvatskom. Najčešća se stopljenica koristi za kancelara Olafa Scholza *Scholzomat*, u kojoj se spaja njegovo prezime *Scholz* i imenica *Automat* u primjeru (44). Tom se stopljenicom naglašava nesposobnost političara za izražavanje emocija, tvrdeći kako se ponaša kao stroj. Dodatno se u primjeru (44) kancelar Scholz naziva i *Schlumpf* pri čemu ga komentator naziva štrumpfom – smiješnom figurom koju nitko ne shvaća ozbiljno (usp. URL9).

- (44) ***Scholzomat** oder **Schlumpf**. -----> Scholz findet »Schlumpf« sichtlich besser ;-)
Scholz ist sehr gewieft, aber ob es ihm bei diesem Topic gelingt? Frau Merkel musste sich mit »Mutti« abfinden ...* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

Igra riječima postiže se i na druge kreativne načine, primjerice grafoderivatima u komentarima (45) i (46). U oba se primjera komentar odnosi na političara Andreasa Scheuera te se tvorbom grafoderivata na njegovo prezime dodaje prefiks *be-* ili slovo *b.* kako bi se u izgovoru dobilo *bescheuert* sa značenjem glup, ograničen (usp. URL6). Obama se primjerima napada karakter i način ponašanja političara kao i njegova poslovna sposobnost.

- (45) *Finanzen gut gemanagt, Arbeitsminister Heil mit Super-Kurzarbeitergeld, kein Ausfall bei den SPD-Ministern im Gegensatz zu Altmaier, Klöckner, Karlizcek, AKK und (Be)Scheuer(le) und dem Totalausfall Spahn* (Der Spiegel, 4. 12. 2021.)
- (46) *Ich bin aus Bayern und möchte mich noch einmal in aller Form bei meinen Mitbürgern für Andi B. Scheuert entschuldigen.* (Der Spiegel, 8. 12. 2021.)

4 Zaključak

Verbalna agresija često se pronalazi u anonimnoj komunikaciji na internetu. Pod plaštem anonimnosti ljudi se ne ustručavaju dati svoje iskreno mišljenje ili nekoga direktno uvrijediti, bez straha od nekih posljedica. Tri funkcije verbalne agresije prema Bonacchi (2012: 4) (reakcija na negativne emocije, humoristično djelovanje i uvreda adresata) isprepleću se u komentarima čitatelja te je teško razgraničiti koja od tih funkcija prevladava u pojedinom primjeru. Komentator iskazuje svoje mišljenje, najčešće nezadovoljstvo političkim i gospodarstvenim stanjem u državi, te se njegov iskaz može tumačiti kao reakcija na negativne emocije. Istovremeno, isti komentar vrijeđa osobu o kojoj je riječ, a često se kreativnom upotrebom jezika (primjerice nepredvidim tvorbenim procesima poput stapanja i grafoderivata) postiže i humoristično djelovanje te uvrede. Uz samo imenovanje političara komentator često i različitim jezičnim sredstvima (npr. evaluativnim pridjevima, frazemima i poslovicama) pridonosi negativnoj evaluaciji.

Njemački i hrvatski se korpus razlikuju po količini komentara na članke kao i po stilu pisanja komentara. Dok se u hrvatskom korpusu pronalaze ponajviše kratki, a često i vulgarni komentari, u njemačkom je korpusu svaka evaluacija pomno objašnjena te je često i prikrivena zbog snažnije moderacije i cenzure (Perić i Miletić 2019; Perić 2021). Isto tako je u hrvatskom korpusu na jednom članku od 200 do 500 komentara, dok su u njemačkom korpusu česti članci s par tisuća komentara. Komentari su u oba jezika prepuni negativne evaluacije. Evaluacija se može naglasiti kontekstom primjera ili već biti jasna u samom imenovanju političara. U oba jezika prevladava evaluacija u samom imenovanju političara, a u hrvatskom se nalazi malo više (10 %) evaluacije u samom imenovanju političara, manje naglašena kontekstom nego u njemačkom jeziku.

Kod načina su imenovanja političara u oba jezika najčešći opis i kraćenje. Kod kraćenja je u oba jezika evaluacija naglašena kontekstom, npr. u hrvatskom *Bero, Grba, Hasan, Miro, Plenki, Pupi, Tome, Zoki*, te u njemačkom *Andi, Angie, Hubi, Robbie, Wowi*. U oba se jezika opisom provlače situacije i skandali koji su povezani sa spomenutim političarima, npr. u hrvatskom *Ane-mični Plenković, dotur Vice, g. Parking, krastavi Milanović, Lukašenko, piko salama, Škoro the tambura, tamburaš*, te u njemačkom *CumExOlaf, die Pipi der SPD, Dr. Karl Schreck, Ego-Schröder, Frau-ich-ziehe-jedesmal-was-neues-an, Herr Olaf Warburg-Scholz, Cassandra Lauterbach, Klima-Baerbock, Kohls Mädchen, Olaf der Unschuldige, Partymeister von Berlin, Schnatterinschen*,

Teflon-Olaf. U hrvatskom je jako česta i igra riječima, primjerice korištenje grafoderivata, koja je u njemačkom neznatna, dok u njemačkom ima više umanjenica nego u hrvatskom. Kako je riječ o pisanom korpusu, grafoderivati su jedan od kreativnih načina izražavanja negativne evaluacije uz često korištenje humora. Grafoderivati se u hrvatskom pojavljuju u primjerima poput *Anka Sataraš, Bandit, dr-ek Škoro, Patuljak, Škorobegović, Viceplagijator*, a u njemačkom (*Be*)*Scheuer(le), Andi B. Scheuert*. Umanjenice u oba jezika imaju izrazito evaluativna svojstva, odrasloj osobi obraćaju se poput djeteta i time se gubi moć osobe i ona se obilježava kao nebitna. U hrvatskom su to primjeri *Mirek, Plenkec, Tomek, Tomica, Vesnica*, a u njemačkom *Anderl, Annalenchen, Karlchen, Fritzchen Merz, Habecklein, Lauterbachi, Lenchen, Schölzchen, Spähnchen, Steini*. Kao jako kreativna kategorija ističe se stapanje koje je češće u hrvatskom nego u njemačkom jeziku. Primjeri iz hrvatskog korpusa su *Blenković, Komašević, Plen ki mon, Plenkislav, Plenkošenko, Zorangutan*, a u njemačkom *Scholzomat*. Za točke su napada u oba jezika najčešće prisutni karakterne osobine i način ponašanja te poslovne pogrde. Ostale točke napada nisu toliko zastupljene: u nekim se primjerima ističe izgled u oba jezika, a regionalne se uvrede mogu pronaći u hrvatskom korpusu, no ne i u njemačkom.

Iz ovoga rada proizlazi jasna spoznaja o obilju negativnih evaluacija koje čitatelji izražavaju u vezi s političkim događajima, što se često manifestira kreativnim imenovanjem i zanimljivim opisima političara koji su predmet rasprave. Ova dinamika pruža plodno tlo za daljnje istraživanje negativne evaluacije i upotrebe pejorativa, ne samo u kontekstu političkog diskursa, već i kao potencijalnu pojavu koja se proširuje na druge aspekte medijske komunikacije i različite jezične zajednice. Zaključno, istraživanje ovakvih fenomena otvara vrata boljem razumijevanju kompleksnosti jezičnih interakcija u kontekstu političkih događanja i šire medijske sfere.

LITERATURA

Laura ALBA-JUEZ, Salvatore ATTARDO, 2014: The evaluative palette of verbal irony. *Evaluation in Context*. Ur. Geoff Thompson, Laura Alba-Juez. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 93–115.

Laura ALBA-JUEZ, Geoff THOMPSON, 2014: The many faces and phases of evaluation. *Evaluation in Context*. Ur. Geoff Thompson, Laura Alba-Juez. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 3–23.

Keith ALLAN, Kate BURRIDGE, 2006: *Forbidden Words. Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, Sao Paulo: Cambridge University Press.

Stjepan BABIĆ, 2002: *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Zagreb: HAZU, Nakladni zavod Globus.

Eugenija BARIĆ, Mijo LONČARIĆ, Dragica MALIĆ, Slavko PAVEŠIĆ, Mirko PETI, Vesna ZEČEVIĆ, Marija ZNIKA, 1997: *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.

- Peter BAKEMA, Dirk GEERAERTS, 2004: Diminution and augmentation. *Morphologie. Ein internationales Handbuch zur Flexion und Wortbildung. Band 2*. Ur. Geert Booij, Christian Lehmann, Joachim Mugdan, Stavros Skopeteas. Berlin, New York: Walter de Gruyter. 1045–1052.
- Monika BEDNAREK, 2006: *Evaluation in Media Discourse: Analysis of a Newspaper Corpus*. New York, London: Continuum.
- Ante BIČANIĆ, Anđela FRANČIĆ, Lana HUDEČEK, Milica MIHALJEVIĆ, 2013: *Pregled povijesti, gramatike i pravopisa hrvatskoga jezika*. Zagreb: Croatica.
- Ada BÖHMEROVÁ, 2011: Suffixal Diminutives and Augmentatives in Slovak. A Systemic View with Some Cross-Linguistic Considerations. *Lexis. Journal in English Lexicology. 6 Diminutives and Augmentatives in the Languages of the World*, 1–29.
- Silvia BONACCHI, 2012: Zu den idioskulturellen und polykulturellen Bedingungen von aggressiven Äußerungen im Vergleich Polnisch-Deutsch-Italienisch. *Der Mensch und seine Sprachen*. Ur. Magdalena Olpińska-Szkiełko, Sambor Grucza, Zofia Berdychowska, Jerzy Zmudzki. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag. 1–20.
- Rita BRDAR-SZABO, Mario BRDAR, 2008: On the marginality of lexical blending. *Jezikoslovlje* 9/1–2, 171–194.
- Rita FINKBEINER, Jörg MEIBAUER, Heike WIESE, 2016: What is pejoration, and how can it be expressed in language? *Pejoration*. Ur. Rita Finkbeiner, Jörg Meibauer, Heike Wiese. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins. 1–18.
- Wolfgang FLEISCHER, 1983: *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig: VEB Bibliographischer Institut Leipzig.
- Wolfgang FLEISCHER, Irmhild BARZ, 2007: *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Maja GLUŠAC, Marija KOZARIĆ, 2022: Pragmatički čimbenici pri imenovanju u hrvatskom političkom i medijskom diskursu. *Lingua Montenegrina* XV/1, 29, 137–158.
- Domagoj GREČL, 2018: Djevičanska proročica – Agamemnonova prilježnica. *Latina et Graeca* 34/2, 7–22.
- Oksana HAVRYLIV, 2009: *Verbale Aggression. Formen und Funktionen am Beispiel des Wienerischen*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Elke HENTSCHEL, Petra M. VOGEL, 2009: *Deutsche Morphologie*. Berlin, New York: De Gruyter.
- Lana HUDEČEK, Milica MIHALJEVIĆ, 2017: *Hrvatska školska gramatika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Kristian LEWIS, Barbara ŠTEBIH GOLUB, 2014: Tvorba riječi i reklamni diskurs. *Rasprave* 40/1, 133–147.
- Michael LOHDE, 2006: *Wortbildung des modernen Deutschen: ein Lehr- und Übungsbuch*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Ivan MARKOVIĆ, 2011: Hrvatske stopljenice: Novina u slengu, jeziku reklame i novina. *Diskurs i dijalog: Teorije, metode i primjene*. Ur. Vladimir Karabalić, Melita Aleksa Varga, Leonard Pon. Osijek: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku (HDPL); Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. 223–238.

Ivan MARKOVIĆ, 2009: Tri nehrvatske tvorbe: infiksacija, reduplikacija, fuzija. *Rasprave* 35, 217–241.

Ivan MARKOVIĆ, Ivana KLINDIĆ, Iva BORKOVIĆ, 2016: *Hrvatski rječnik stopljenica*. Zagreb: stilistika.org, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Jörg MEIBAUER, 2014: Bald-faced lies as acts of verbal aggression. *Journal of Language Aggression and Conflict* 2/1, 127–150.

Ana MIKIĆ ČOLIĆ, 2015: Word formation of blends. *Mostariensia* 19/2, 21–36.

Marija PERIĆ, Nikolina MILETIĆ, 2019: Pejorativa in deutschen und kroatischen Leserkomentaren auf Terroranschläge im Internet. *Jeziškoslovni zapiski* 25/1, 127–141.

Marija PERIĆ, 2021: *Deminutivi i augmentativi kao evaluativna sredstva u njemačkom i hrvatskom jeziku (na primjeru mrežnih komentara izborne kampanje)*. Doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru.

Tat'jana Vital'evna POPOVA, 2007: Grafičeskie okkazionalizmy russkogo jazyka konca XX – načala XXI vv. *Russkoe slovo, vyskazyvanie, tekst*. Moskva: Moskovskij gosudarstvennyj oblastnoj universitet. 291–295.

Tat'jana Vital'evna POPOVA, 2008a: Vidy grafoderivacii v sovremenom russkom jazyke. *Russkij jazyk: čelovek, kul'tura, komunikacija*. Ekaterinburg: Ural'skij gosudarstvennyj tehničeskij universitet. 182–191.

Tat'jana Vital'evna POPOVA, 2008b: Grafoderivat: slovo ili tekst? *Russkij jazyk: čelovek, kul'tura, komunikacija*. Ekaterinburg: Ural'skij gosudarstvennyj tehničeskij universitet. 191–198.

Maria SCHILLER, 2007: *Pragmatik der Diminutiva, Kosenamen und Kosewörter in der modernen russischen Umgangsliteratursprache*. München: Herbert Utz Verlag.

Klaus P. SCHILLER, 2003: *Diminutives in English*. Berlin, Boston: de Gruyter.

Aneta STOJIĆ, Anita PAVIĆ PINTARIĆ, 2014: Pejorative Nouns in Speech Act of Insulting as Expression of Verbal Aggression. *Croatian Journal of Philosophy* XIV/42, 343–356.

Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2010: Besedotvorne lastnosti slovenskih okkazionalizmov. Novye javlenija v slavjanskom slovoobrazovanii: sistema i funkcionirovanie. Trudy i materialy. *Slavjanskije jazyki i kul'tury v sovremenom mire*. Ur. Elena Vasil'evna Petruhina. Moskva: Moskovskij gosudarstvennyj universitet imeni M. V. Lomonosova, Filologičeskij fakultet. 352–363.

Georg THOMPSON, Susan HUNSTON, 2003: Evaluation: an introduction. *Evaluation in Text. Authorial Stance and the Construction of Discourse*. Ur. Susan Huston, Geoff Thompson. Oxford: Oxford University Press. 1–27.

Barbara VODANOVIĆ, 2017: Osobni nadimak, figura za društveno uvjetovani kontekst (na primjeru nadimaka s otoka Pašmana). *Folia Onomastica Croatica* 26, 139–155.

URL1 = <https://zargonaut.com/njonjo> (pristup: 28.10.2022.)

URL2 = https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=d15iXhA%3D&-keyword=skorojevi%C4%87 (pristup 31.10.2022.)

URL3 = https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eFhmWRI%3D&-keyword=orangutan (pristup 31.10.2022.)

URL4 = <https://www.merriam-webster.com/dictionary/bangster> (pristup 31.10.2022.)

URL5 = <https://www.duden.de/rechtschreibung/Schnatterin> (pristup 2.11.2022.)

URL6 = <https://www.duden.de/rechtschreibung/bescheuert> (pristup 2.11.2022.)

URL7 = <http://osobno-ime.hr/#hasan> (pristup 2.2.2024.)

URL8 = <https://www.berliner-zeitung.de/kultur-vergnuegen/tv-medien/frech-aber-lieb-pittiplatsch-nervte-nicht-nur-schnatterinchen-li.235834> (pristup 2.2.2024.)

URL9 = <https://www.dwds.de/wb/Schlumpf> (pristup 2.2.2024.)

URL10 = <https://www.dwds.de/wb/Pipi> (pristup 2.2.2024.)

URL11 = <https://www.dwds.de/wb/Pipim%C3%A4dchen> (pristup 2.2.2024.)

PEJORATIVNOST IN POIMENOVANJE POLITIKOV V KOMENTARJIH BRALCEV

V komentarjih bralcev o političnih dogodkih pogosto opazimo negativne sodbe in verbalno nasilje, ki večinoma cilja na določene lastnosti naslovnika (prim. Finkbeiner, Meibauer, Wiese 2016; Perić in Miletić 2019). Tarča napada, kot ugotavlja Havryliv (2009: 35–40), so lahko značajske lastnosti in vedenje posameznika, njegova zunanost, telesne pomanjkljivosti in starost; možne so tudi univerzalne zmerljivke in regionalne, nacionalne ali poklicne žaljivke. Politikom so pogosto pripisani izvorni vzdevki, ki se nanašajo na nekatere od navedenih postavk. Članek preučuje poimenovanja politikov kot obliko verbalnega nasilja v komentarjih bralcev, vezanih na lokalne politične volitve leta 2021 na Hrvaškem in zvezne volitve leta 2021 v Nemčiji. Cilj je ugotoviti, kako so politiki negativno opisani v hrvaščini in nemščini ter katere lastnosti so najpogosteje tarča napada. Na podlagi analize je bilo ugotovljeno, da so kljub razlikam v številu komentarjev in slogu pisanja komentarji v obeh jezikih polni negativnih kritik. Ob tem se za poimenovanje politikov v obeh jezikih uporabljata opis in okrajšava, pri čemer so najpogostejša tarča njihove značajske lastnosti, vedenje in njihovo politično delovanje.